

Innst. O. nr. 45

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra helse- og omsorgskomiteen

Ot.prp. nr. 5 (2008–2009)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (inspeksjonsordning for miljørettet helsevern)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i proposisjonen endringer i kommunehelsetjenesteloven. Endringsforslaget vil gi hjemmel til å innføre en inspeksjonsordning for virksomheter med innretninger som utgjør en større risiko for negativ helsepåvirkning.

Det vises til at legionellautbruddet i Østfold for sommeren 2005, der 10 personer døde, avdekket mangelfull kjennskap til regelverket for innretninger som kan spre legionella. Det påpekes at mange virksomheter hadde for dårlige rutiner for kontroll og vedlikehold og liten kunnskap om smittekilder og smittefare. Kommunene har også vært usikre på hvilken aktivitetsplikt de har overfor meldepliktige virksomheter.

I etterkant av utbruddet fastsatte Sosial- og helsedirektoratet (nåværende Helsedirektoratet) med hjemmel i smittevernloven en midlertidig forskrift om tiltak for å hindre overføring av legionella via aerosol.

Høsten 2005 ble det nedsatt en arbeidsgruppe med mandat til å foreta en grundig gjennomgang av gjeldende regelverk, herunder dagens tilsynsordning, med utgangspunkt i problemstillinger som reiste seg i forbindelse med utbruddet i mai 2005. Arbeidet resulterte i flere forslag til tiltak, og de tiltakene som forutsetter endringer i regelverket, ble sendt på hø-

ring med høringsfrist i mai 2007. Departementet har mottatt 67 høringsuttalelser.

Det redegjøres for relevante bestemmelser i gjeldende rett slik de framkommer i kommunehelsetjenesteloven, forskrift om miljørettet helsevern, forskrift for badeanlegg, bassengbad og badstu og smittevernloven. Videre redegjøres det for lovgivning der private ordninger supplerer offentlig tilsynsorgan, som akvakulturloven med tilhørende forskrift, forskrifter knyttet til krav om periodisk kontroll av kjøretøyer (EU-kontroll) og forskrift om krav til byggverk og produkter til byggverk (TEK) der det er gitt nærmere bestemmelser om kontroll med heiser og andre løfteinnretninger.

Det redegjøres også for regulering av virksomheter som kan spre legionella, i Sverige, Finland, Danmark, Island, England og Nederland og for relevant EU-regelverk.

Helse- og omsorgsdepartementet ønsker å styrke kontrollen med de innretninger som har høyest risiko for å spre legionella via aerosol. Innføring av en inspeksjonsordning for kjøletårn og luftskrubbere vil etter departementets vurdering bidra til å sikre et mer stabilt kompetansenivå hos tilsynsmyndigheter og virksomheter. Departementet mener at gjennom en ordning der de innretningene med størst smitte- og spredningspotensial i tillegg får en nærmere vurdering fra akkrediterte inspeksjonsorganer, vil man bedre kunne forebygge større utbrudd av legionella.

Departementet foreslår at kommunehelsetjenesteloven endres slik at den gir hjemmel for å pålegge at nærmere bestemte virksomheter får plikt til å innhente vurdering fra et akkreditert inspeksjonsorgan. Innføring av en inspeksjonsordning forutsetter at det gis nærmere regler i forskrift. En inspeksjonsordning vil bli et supplement til de øvrige kravene og virkemidlene i loven og skal kun benyttes for de virksom-

hetene som utgjør større helserisiko. Kommunen skal fortsatt ha tilsynsansvaret.

Det framholdes at hvorvidt inspeksjonsorganets arbeid skal resultere i en inspeksjonsrapport eller et inspeksjonssertifikat, vil ha betydning for forholdet mellom inspeksjonsorganet og kommunen. Departementet går inn for at den foreslåtte ordningen for kjøletårn og luftskrubbere skal resultere i en inspeksjonsrapport. Departementet mener at selv om løsningen med inspeksjonssertifikat kan være en mindre ressurskrevende løsning for kommunene enn inspeksjonsrapport på kort sikt, vil dette kunne ha negative konsekvenser på lengre sikt. Med inspeksjonsrapport vil kommunene ha en mer aktiv rolle overfor de virksomhetene som har høyest sprednings- og smittepotensial, enn om inspeksjonen skal resultere i et inspeksjonssertifikat. Videre vil en oppfølging av en rapport ha nær tilknytning til den rollen kommunen har som tilsynsorgan med myndighet til å pålegge granskning, retting, stansing og tvangsmulkt i henhold til kommunehelsetjenesteloven kapittel 4a.

Departementet foreslår at kommunen gis hjemmel i kommunehelsetjenesteloven § 4a-7 til å pålegge virksomhet å innhente tredjepartsvurdering, dersom dette vurderes å være nødvendig og forholdsmessig.

Forslagene i proposisjonen har ingen direkte økonomiske eller administrative konsekvenser, da loven kun gir hjemmel for å gi nærmere forskrifter om akkrediterte inspeksjonsorganer. Det framholdes at dersom ordningen innføres for virksomheter med kjøletårn og luftskrubbere, vil disse måtte kjøpe inn kompetanse fra en aktør som er akkreditert for oppdraget. I henhold til Helsedirektoratets vurderinger er det avhengig av type innretning anslått en kostnad per gang på 20 000 kroner for innretninger som kjøletårn og luftskrubbere. Helsedirektoratet har utført beregninger som tilsier at tiltakene med overveiende sannsynlighet er samfunnsøkonomisk lønnsomme. Det påpekes at kommunene som tilsynsorgan ikke kan påregne at innføring av akkrediterte inspeksjonsorganer vil innebære noen ressursbesparelse, siden kommunen fortsatt skal være tilsynsorgan, og ordningen skal komme i tillegg til dagens system.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Jan Bøhler, Sonja Mandt-Bartholsen, Gunn Olsen og Dag Ole Teigen, fra Frem-

skrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen, Vigdis Giltun og lederen Harald T. Nesvik, fra Høyre, Inge Lønning og Sonja Irene Sjøli, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo, fra Kristelig Folkeparti, Laila Dåvøy, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Venstre, Gunvald Ludvigsen, støtter proposisjonens foreslag til endringer i kommunehelsetjenesteloven. Det vises i proposisjonen til svakheter i gjeldende lovverk og forskrifter og pekes på hvordan alvorlige sykdomsutbrudd av legionella har vist behovet for bedre inspeksjonsordninger av innretninger som utgjør en risiko i denne sammenheng.

Komiteen viser videre til at Helse- og omsorgsdepartementet gjennom dette forslaget ønsker å styrke kontrollen med installasjoner som gir fare for spredning av legionella via aerosol, dvs. små vanndråper. Komiteen er enig i at innføring av en inspeksjonsordning for kjøletårn og luftskrubbere vil bidra til å sikre et mer stabilt kompetansenivå hos tilsynsmyndigheter og virksomheter. Disse innretningene har et smitte- og spredningspotensial som tilsier at vi trenger en nærmere oppfølging fra akkrediterte inspeksjonsorganer for å få bedre redskaper til å forebygge utbrudd av legionella.

Komiteen støtter også at inspeksjonene bør resultere i en inspeksjonsrapport. Med en inspeksjonsrapport vil kommunene kunne innta en mer aktiv forebyggende rolle overfor de virksomhetene som har høyest sprednings- og smittepotensial, enn om inspeksjonen bare skulle resultere i et inspeksjonssertifikat. Komiteen har merket seg innspillene om at en løsning med inspeksjonssertifikat på kort sikt kan være en mindre ressurskrevende løsning for kommunene. Men forebygging av alvorlige sykdomsutbrudd og vern av folkehelsen bør i denne sammenheng prioriteres foran slike ressurs hensyn.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet er opptatt av at de endringer som foreslås i proposisjonen ikke medfører en stor utvikling av byråkrati, og forventer derfor at dette gjennomføres på en hensiktsmessig måte. Videre er det viktig, slik disse medlemmer ser det, at det utvises skjønn slik at en ikke pålegger små virksomheter økonomiske kostnader som ikke er mulig å bære. Disse medlemmer vil vise til at disse påpekninger er viktige faktorer som må følges nøye i tiden som kommer, slik at endringene ikke medfører utilsiktede konsekvenser.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til proposisjonen og merknadene og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (inspeksjonsordning for miljørettet helsevern)

I

I lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene gjøres følgende endringer:

§ 4a-4 skal lyde:

§ 4a-4 (*Meldingsplikt og godkjenning*)

I forskrifter etter § 4a-1 annet ledd kan det gis nærmere bestemmelser om meldingsplikt til kommunestyret for den som planlegger eller iverksetter virksomhet som etter sin art kan ha innvirkning på helsen, eller endring i slik virksomhet.

I forskriftene kan det videre fastsettes at virksomheter som det etter første ledd kan kreves melding om, skal være godkjent av kommunestyret. Nærmere bestemmelser om slik godkjenning kan gis i forskriftene. I forskriftene kan bestemmes at fylkesmannen gir godkjenning dersom slik virksomhet berører flere kommuner. Berører virksomheten flere fylker, kan bestemmes at departementet gir godkjenning. Det kan videre gis bestemmelser om klageordning i tilfelle hvor fylkesmannen eller departementet gir godkjenning. I forskriftene kan det bestemmes at Mattilsynet gir godkjenning av drikkevann og vannforsyningsanlegg, og regler om klage over slike vedtak.

Kommunestyret kan ved godkjenning sette vilkår for å ivareta hensynet til folks helse, jfr. § 1-2 og § 4a-1.

I forskriftene kan det fastsettes en ordning hvor virksomheter underlagt krav om melding eller god-

kjenning etter første eller annet ledd, i tillegg skal fremlegge for kommunestyret en vurdering fra et akkreditert inspeksjonsorgan. Slik vurdering kan kreves innhentet ved nærmere bestemte tidsintervaller. Omkostninger forbundet med vurdering fra akkreditert inspeksjonsorgan betales av den ansvarlige for virksomheten.

Dersom nødvendig godkjenning fra kommunestyret eller vurdering fra akkreditert inspeksjonsorgan ikke foreligger, eller vilkår ikke oppfylles, kan kommunestyret kreve virksomheten stanset. Stansning kan bare kreves dersom ulempene stansningen vil medføre, står i rimelig forhold til den helsefare som unngås. Stansning kan om nødvendig gjennomføres med bistand fra politiet.

§ 4a-7 skal lyde:

§ 4a-7 (*Granskning*)

Kommunestyret kan under dets gjøremål etter dette kapittel beslutte at det skal foretas granskning av eiendom eller virksomhet. Beslutningen kan gjennomføres av kommunestyret eller kommunelegen, om nødvendig med bistand fra politiet. De som utfører granskningen skal ha uhindret adgang til å inspisere eiendom og virksomhet og til å ta nødvendige prøver uten godtgjøring. De kan videre kreve fremlagt dokumenter og materiale samt foretatt undersøkelser som kan ha betydning for kommunestyrets gjøremål etter dette kapittel. *Kommunestyret kan videre pålegge virksomhet å innhente ny vurdering som nevnt i § 4a-4 fjerde ledd.* Omkostninger forbundet med granskningen betales av den ansvarlige for eiendommen eller virksomheten.

Fylkesmannen har i klagesaker tilsvarende adgang til å beslutte og gjennomføre granskning.

Ved granskning av virksomhet eller eiendom skal de som utfører granskningen, først ta kontakt med representanter for virksomhetens ledelse.

II

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 12. februar 2009

Harald T. Nesvik

leder

Jan Böhler

ordfører

